

Kriminolojinin Başarısızlıkları*

Stanley COHEN**

Çev. Tuba TOPÇUOĞLU***

Kriminologun toplumda yarattığı imaj çok ilginç ve değişikdir: bazen ipuçlarının peşinden giden bir Sherlock Holmes figürü; bazen kan lekelerini inceleyen beyaz önlüklü bir bilim adamı; bazen suç davranışını çocuğun bilinçaltındaki, anneyi cezalandırma arzusu ile açıklayan bir psikiyatrist; bazen de cezaevlerini tatil köylerine çeviren yufka yürekli bir iyiliksever. Ve aslında kendine kriminolog diyen birçok insan bu ve başka görünümelerde İngiltere’de kendini göstermiştir.

Şimdilik kriminoloji adı altında gerçekleştirilen daha da garip faaliyetleri görmezden geleceğim ve ister kendi içinde bir amaç olarak yapılsın, isterse de bu bilgiyi sonradan [suçun] önlenmesi, kontrolü veya [suçlunun] ıslahında kullanmak üzere yapılsın, sadece suçun nedenlerini anlamaya yönelik gerçekleştirilen faaliyetlere değineceğim. Bu noktada en büyük katkıyı sağlayanlar sosyologlar, psikologlar ve psikiyatristlerdir. Bu kişiler aslında küçük bir grup insandır—öyle ki muhtemelen çoğunun isimlerini söyleyebilirim—fakat büyük bir vücut üzerinde parazit olarak yaşamını sağlayan asalak gibidirler. Kriminologlar da aynen mahkemeler, cezaevleri, denetimli serbestlik görevlileri ve polis gibi suça “ihtiyaç duymaktadır.” Gerçi gerçek suç

* Cohen, S. (1988). “Failures of Criminology,” S. Cohen. *Against Criminology* içinde (ss.46-53). New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers. “Kriminolojinin Başarısızlıkları” ilk olarak 1973 Ağustos’unda B.B.C. Televizyonunda yer alan “Controversy” programında yer alan bir konuşmadır ve sonrasında da 8 Kasım 1973 yılında *The Listener*’da yayınlanmıştır (ss. 622-625).

** Prof. Dr.

*** Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

dünyası ile kriminolojinin yarattığı sahte dünya arasında muazzam bir uçurum bulunmaktadır. Bunun bir nedeni kriminoloji adında bir şeyin sadece varlığının bile suçun nedenlerine ilişkin genel bir teori- nin var olabileceği yanılsamasını sürekli kılmasıdır. Fakat bizlerin incelediği ana konu aslında yapaydır; çünkü suç teşkil eden davranış- lar tamamen bir toplumun o davranışları yasaklamasıyla belirlen- mektedir. Antony Flew'den alıntı yaparsak:

Eğer yer solucanlarını incelemeye karar verirseniz, incelemenize konu olan canlıları yer solucanı yapan her ne ise onun ötesinde bu canlıların birçok açıdan benzerlik göstermesini beklemekte çok haklı- sınız. Fakat eğer bir kriminolog olarak başlarsanız, [suçlara ilişkin] ilk başta yapılan tanımlamaların zorunlu sonucu olarak ortaya çıkan gerçekler haricinde suç ve suçlulara ilişkin evrensel gerçekler keşfe- derseniz, şaşırtıcı bir şekilde şanslısınız demektir.

[Suçlara ilişkin] “en başta getirdikleri tanımlamalar” İngiliz kri- minologlara iki büyük uğraş konusu vermiştir: suçun özelliklerini bireyin bir takım özelliklerinde aramak ve de suçun kontrolü ve ceza sistemlerine ilişkin operasyonel araştırma yürütmek (sistem nasıl daha etkin bir şekilde işler hale getirilebilir; örneğin mahkûmları sı- nıflandırma ve farklı türde ıslah türlerine yerleştirme noktasında da- ha iyi yollar geliştirmek gibi). Genel olarak sosyoloji ağırlıklı olmak üzere, diğer perspektiflerin de ortaya koyduğu gibi, bu iki uğraş “su- çun yaratılmasında toplumun rolü”ne ilişkin olarak alışıldık davra- nışlar ile kuşatılmıştır; fakat söz konusu rolün en temel sosyolojik gerçekliği hala bilinmemektedir.

Toplum suçu nasıl *yaratır*? İlk olarak, toplumlar öyle bir yapılandı- rılmış olabilirler ki toplumun belli kesimleri diğerlerine kıyasla suç oranlarına daha fazla katkı sağlayabilirler. “Fakirlik suça neden olu- yor” gibi çok genel determinist iddialarda bulunmaya gerek yok—ki öyle olsa bu çok saçma bir basitleştirme olurdu—fakat hiçbir sofistike araştırma ya da teori de sanayileşmiş Batı toplumlarındaki şu gerçeği saklayamaz: resmi olarak *kaydedilen* suçların çoğunluğu, sosyoekonomik merdivenin en altındaki kişiler tarafından işlenmektedir. Bu du- rum fırsat eşitsizliği, maruz kalınan baskı, hayal kırıklığı ve ümitsizlik deneyimleri ve (mutlak yoksunluktan ziyade) göreceli yoksunlukla ilişki- li olmasının yanında, aynı zamanda bu grubun (ve etnik azınlıkların)

göreceli olarak tutuklama, mahkûmiyet ve cezalandırma gibi resmi kontrol mekanizmalarına karşı daha savunmasız durumda olmalarıyla da ilişkilidir. Toplumumuz, işçi sınıfındaki gençler gibi bazı kesimler için sorunlar yaratmaya devam edecektir ve sonrasında da bu gruplar yaşadıkları sorunlara karşı geliştirdikleri çözümler nedeniyle de kınanıp suçlanacaktır. Şunun farkına varmalıyız: bireycilik, maskülinite ve rekabetçilik gibi bizim için en üstün öneme sahip toplumsal değerlerimiz aynı zamanda suça neden olan değerler ile aynıdır.

Toplumun suçu yarattığı bir diğer yol da şu dur ki—tanım olarak bu aslında bütün toplumlar için geçerlidir—ihlali suç teşkil eden kuralları biz koymaktayız. Suç, basit olarak ceza kanununu ihlal eden davranıştır. Suç durağan ve değişmeyen bir kategori değildir. Tanım gereği, suçun en büyük nedeni yine yasanın kendisidir; bu bizim—esrar içmek gibi—bir X davranışını suç olarak görmeyi bıraktığımızda bu davranışın artık toplumda kendini göstermeyeceği anlamına gelmemekle birlikte belli bazı onaylanmayan davranışları suç olarak etiketlemenin çok önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Dahası kriminologların takıntılı oldukları—“Onu neden yaptılar?” gibi—*davranışsal* sorular—“Bu kural neden koyulmuştur? Nasıl uygulanmaktadır? Bu uygulamanın sonuçları nelerdir?—gibi *tanımsal* sorular ile karşılaştırıldığında bizi açmaza sürükleyebilir. Yine esrar örneğini ele alalım. Eğer bir üniversite kampüsündeki öğrencilerin 80%’i esrar içiyorsa, burada asıl sorulması gereken soru “Neden yapıyorlar?” değil “Gücü elinde bulunduranlar neden bu yasanın yürürlükte kalmasına izin veriyor?” olmalıdır.

Kriminolojinin başarısızlıklarının çoğu İngiliz kriminolojisindeki psikolojik yanlıktan ve bunun sonucu olarak da böylesi sosyolojik gerçeklikleri kapsamına alamamasından kaynaklanmaktadır. Suçun nedeni, Lombroso’nun suçluluğun sırrını İtalyan haydutların kafatasının şeklinde bulduğunu düşündüğünden itibaren 100 yıldan beridir kriminologların aradığı felsefe taşı, Kutsal Kase’dir. Bu arayışı dikkat çekici bir şekilde tek düze olarak—hatta belki de kimilerine göre kanıksayarak—yürüttüler. Suç ile bireyin özellikleri arasında bir ilişki olduğunu bulun ve sonrasında sorun çözülmüştür. Herkesi bir araya getiren istem “suç değil suçlu” idi ki bu da aslında tarihsel süreç içerisinde liberal ve insani bir ilerleme iken (özellikle de İngiltere’de)

suçun insanların uyumsuzluğunun bir işlevi olarak ele alınmasına neden olmuştur.

Ve bu görüş beraberinde rahatlatıcı bir şekilde cazip fakat potansiyel olarak rahatsız edici bir araştırma yöntemini teşvik etmiştir. Şöyle ki genelde ya cezaevinde ya da bir başka kurumda bulunan bir grup [resmi] suçlu insanı bulur, onlara Deney Grubu dersiniz. Sonra [resmi olarak] suçlu olmayan bir grup insan bulup onları diğer özellikleri açısından eşleştirir ve onlara da Kontrol Grubu dersiniz. Ve eğer Deney Grubu X özelliğine daha fazla sahip ise, örneğin kızıl saçlı olmak gibi, o zaman bu özellik ya suçun bir nedenidir ya da suçluluğun nedenini açıklayan bir teoride önemli bir ara değişkendir. Yani kızıl saçlı olmak tek başına suçluluğa neden olmayabilir; fakat örneğin havuç yemek buna neden olabilir. Bu durumda havuç yemek açıklayıcı değişken olmaktadır. Bu mantık ve araştırma tasarımı içerisinde—yıllar içinde büyük beceri, istatistiksel ilerleme, samimiyet, adanmışlık ve iyi niyetlerle—yüzbinlerce talihsiz erkek, kadın ve çocuğa gülünç, duyarsız ve sıkıntı verici olmasına rağmen gereksiz yere müdahalede bulunulmuştur. Bu kişilerin beyin ritimleri kaydedilmiş, kafatasları ölçülmüş, çıplak vücutları fotoğraflanmış ve üzerlerinde bedensel tip analizleri yapılmıştır; anneleri, babaları ve kardeşlerine karşı olan tutumları yakından sorgulanmış; sayısız form kâğıdı doldurma, kavrama güçlerinin ölçümü, mürekkep lekelerine bakma, zil sesiyle gözlerini kırpmaya gibi daha birçok şey yapmak zorunda bırakılmışlardır.

Tüm bunların sonuçları en iyi ihtimalle belirsiz, en kötü ihtimalle tehlikeli bir şekilde yanıltıcı ve ekseriyetle de—ahmak kamu kurumlarının araştırma yapılması için parayı nasıl verdikleri hususunda birkaç kahkahaya yol açması dışında—faydasız olmuştur. Bu tarz araştırmaların yöntemsiz sınırlılıkları çok iyi bilinmektedir. İlk olarak, normal nüfus üzerinde yapılan (ve kişilerden işledikleri suçları basitçe rapor etmesi istenilen) suç çalışmaları öyle bir oran ortaya çıkarmaktadır ki bu durum “suç işlememiş” insanlardan oluşan makul bir kontrol grubu bulma yönündeki bütün çabaları fazlaca şüpheli, güvenilmez kılmaktadır. İnsanların çoğu bildirilmediği halde bir şekilde suç işlemişlerdir; hatta tek başına resmi sayılar bile bize İngiltere’de erkeklerin 40. yaş gününden önce (resen takibi gereken) ağır

bir suçtan dolayı tutuklanma ihtimallerinin bire beş olduğunu göstermektedir. İkinci olarak, sözde “Deney Grubu”nun mahiyeti de ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Bu kişiler genel olarak suç kariyerlerinin son noktasında ele alınmaktadırlar; yani çok daha önce zaten resmi kontrol mekanizması tarafından işleme tabi tutulmuşlardır. Ceza adalet sistemi içerisinde kişinin ilerlemesini belirleyen kıstaslar nasıl bilinebilir (bu etkenler kişinin işlediği suç ile yakından uzaktan ilişkili olmayabilir; örneğin biliyoruz ki polis memurlarının kendilerine saygısız davranan erkekleri tutuklama ihtimalleri daha yüksektir) ve de gözlemlenen özelliklerin suçun nedenlerinden ziyade *sonucu* olmadığını nasıl bilebiliriz? Örnek vermek gerekirse: eğer bir kuruma yerleştirilmiş bir grup suçlu çocuğun kendileriyle eşleştirilmiş bir kontrol grubu ile karşılaştırıldığında parçalanmış ailelerden gelme ihtimallerinin daha fazla olduğunu bulursanız, bu mutlaka parçalanmış ailenin [suçluluk için] nedensel bir etken olduğu anlamına gelmemektedir. Söz konusu ilişki şu şekilde de *olabilir*: farz edin ki hâkimler parçalanmış ailelerden gelen çocuklara farklı türde muamele etmektedir ve *bu da* o çocuğun bir kuruma yerleştirilme ihtimalini etkilemektedir; yani sadece “kötü” ailelerden gelen çocuklar [kurumlara] gönderilmektedir. Bir diğer örnek: bir zamanlar uyuşturucu bağımlılığının nedenlerine ilişkin kuram geliştirirken rağbette olan yaklaşım—kuşkucu, güvensiz ve paranoyak gibi—belli türde kişilik özelliklerine sahip kişilerin bu türden sapmaya daha eğilimli olduğunu varsayma şeklindeydi. Fakat bu özellikler nerede ve ne zaman gözlemlenmiştir? Amerika’da bağımlıların zorunlu olarak tedavi için gönderildikleri büyük devlet hastanelerinde. Bir taraftan casus ve provokatör ajanlara karşı dikkatli olup, diğer taraftan federal narkotik ajanlardan kaçarak sokaklarda uyuşturucu madde temin etmeye çalışarak geçirilen onca yıldan sonra bu bağımlı kişilerin kendilerini güvensiz, kuşkucu ve paranoyak gibi göstermeleri çok mu şaşırtıcı?

Böylesi garip teoriler İngiltere’de halen mevcuttur. Aşağıdaki paragrafta İç İşleri Bakanlığı Cezaevleri Bölümünde görevli yerel bir psikolog olan Dr. R. Cockett, 1971 yılında bir nezarethanede bulunan uyuşturucu madde bağımlılarını anlatıyor:

Bağımlılar, uyuşturucu madde kullanmayanlara göre daha kuşkucu ve içine kapanık, duygusal olarak daha gergin ve telaşlı, mizaç

olarak da daha aşırı ya da daha az ılımlı iken, daha zayıf bir kendilik oluşumuna sahip—kararlılık, motivasyon, sosyal açıdan etkinlik ve liderlik gibi...duygusal açıdan daha az olgun ve hayal kırıklığı karşısında direnci daha zayıf...kendine karşı acımasız...paranoyak hissetme eğilimi göstermektedirler.

Uzun yıllar bu türde yapılan araştırmaları incerseniz, tekrar tekrar *aynı* araştırma projesini okuduğunuz gibi garip bir hisse kapılırsınız. Günümüz kriminologları “Biz artık Lombroso vari anlamsız kafatası ölçümleri ile uğraşmıyoruz,” diyerek buna karşı çıkmaktadırlar. Fakat aynı kriminologlar şunu yapmaktadırlar: 1971 yılında bir İngiliz kriminolog ıslahevinde bulunan çocuklardan rastlantısal olarak seçilen 500 erkek çocuk ile 500 fabrika çalışanından oluşan bir kontrol grubunu inceleyerek kromozom anomalileri üzerine bir çalışma başlatmıştır. Tanınmış psikolog Eysenck “belli kişilik özelliklerine sahip kişilerde kriminal eğilimin gelişmesi üzerine teorileri test etmek amacıyla” şu anda İç İşleri Bakanlığı tarafından finanse edilmektedir ve bunu (sürpriz bir şekilde!) mahkûmlar ve söz konusu mahkûmlar ile eşleştirilen kontrollerden oluşan bir örnekleme inceleyerek yapmaktadır. Hatta bu yöntem daha da geliştirilerek çocuk suçluluğunun öngörülmesinde de kullanılmaktadır: suça sürüklenen çocuklarda gözlemlenen “annelerin olumsuz tutumları” gibi etkenler çocuklarda erken suçluluk için “uyarıcı sinyaller” olarak görülmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde Glueck’lerin gülünç yazıları halen “suçluluk öncesi evrenin” üç yaş gibi erken bir dönemde de gözlemlenebileceğini iddia etmektedir.

Tabii ki felsefe taşını aramak amacıyla yapılan bütün çalışmalar aynı çizgide ilerlememektedir. Bu noktada rastlantısal olarak seçilen bir grup çocuğun uzun yıllar boyunca takip edildiği boylamsal çalışmalar kriminologlar tarafından yüceltilen bir yenilik olarak ortaya çıkmaktadır. Şimdi de bu metodun Dr. Donald West’in çocuk suçluluğunun gelişimi üzerine 1962 yılında başlattığı ve ülkedeki en büyük kriminolojik araştırmalardan biri olan çalışmasına bakalım. Bu çalışma Güney Londra’da yaşayan 400 erkek çocuğu 8-9 yaşlarındayken alıp onları sonraki sekiz yıl boyunca incelemektedir. Söz konusu çalışma ileride suç işleme eğilimi olan erkek çocukların bireysel özelliklerini incelemektedir. Buraya kadar güzel; fakat ileride sapma dav-

ranışı gösteren çocukları diğerlerinden ayırt eden şey nedir? *Ailenin gelirin yetersizliği* bu noktada en iyi öngören etken olarak ortaya çıkmaktadır; bu değişken “problemlili davranışlara eğilimli olan azınlık bir grup çocuğun” belirlenmesinde “önemli oranda etkili” bulunmuştur. Pek de şaşırtıcı olmayan bir bulgu.

Fakat bu zavallı çocuklar üzerinde hangi ölçümler uygulanmıştır? Bir Spiral Labirent testi, Vücut Eğme testi (ki çocukların çoğu vücutlarını [öne arkaya] eğmekte oldukça zorlanmıştır, bazıları ise bu testi nahoş ve kaygı verici bulmuştur) ve—şunu bekleyin—Kalem Tıklatma testi. Bu sonuncu testte çocuklar 10 saniye boyunca boş bir kâğıda kalemelerini tıklatırlar ki bu da onların “aşırı cezalandırıcı” kişilik özelliğini ortaya çıkarmaktadır; ayrıca çok kesin olarak “suçlu kişilik özelliklerine sahip olan çocukların noktaları daha geniş olarak saçmaları” beklenmektedir. Psikiyatrik sosyal hizmet uzmanları da başka bir yerde çocukların talihsiz annelerinin tutumlarını derecelendirmişlerdir. Kırk iki çocuğun “zalim, pasif ve ihmalkâr annesi” olduğu ve bu çocukların erken yaşta suç işleme ihtimallerinin diğer çocuklardan iki kat daha fazla olduğu belirtilmiştir. Etkileyici görünüyor; ancak bu çocukların sadece yüzde 21’i (9 çocuk) gerçekte ileride suç işlemiştir. Nasıl oluyor da bu çocukların çoğunluğu berbat annelerine rağmen suç işlemiyor?

Bu çalışmalar, çok açık bir şekilde Kontrol/Deney grubu meto- dundan daha iyi olmalarına rağmen yine de en başta kabul edilen varsayımlarda sıkışıp kalmıştır: suçluluk kişinin “içinde” olan bir şeydir. Fakat bunun tam tersi doğrudur: suçluluk kişinin “dışında” olan bir şeydir. Laing’in sözleri ile ifade etmek gerekirse: “Kimse şifayı kaptığı gibi suçluluğa sahip olmaz.” Suç ve çocuk suçluluğu etikettir, kişinin içinde olan her hangi bir şey değildir.

Daha açık ifade etmek gerekirse, benim itirazım psikolojik düzlemde getirilen açıklamalara değil; elbette kişilik ve aile etkenleri çok önemlidir. Asıl sorun bu açıklamaların aldığı garip yön: açık ya da üstü örtük bir şekilde suçu bir hastalık olarak gören klinik model. Bu [klinik] model güçlü ya da zayıf şekillerde tezahür etmekle beraber İngiliz kriminolojisindeki hâkim görüştür. İşte size güçlü bir versiyonu (Dünya Zihin Sağlığı Federasyonu’nun Başkanı olan D. J. Rees’den):

Şunun altı önemle çizilmeli ki ister sadece kreşte fark edilsin ister nihayetinde ülkenin mahkemelerinde kendini gösterecek, oyunun kurallarına uyma noktasında gösterilen bütün başarısızlıklar ve aslında bütün anti-sosyal davranışlar, yaşamın idaresinde gösterilen psikolojik başarısızlıkların bir ifadesidir. Suç...kişinin kişiliğinde ve karakterindeki bozukluğun dışı yansıması ya da bir belirtisidir.

[Bu klinik modelin] daha zayıf versiyonları suçun basit olarak ruh sağlığı sorunu *gibi* olduğunu ya da suçların *çoğunun* bir ruh sağlığı sorununun ürünü olduğunu iddia etmektedir. Bu modelin kusurları çok büyük ve açıktır. Bir filozof açısından bu argüman ümitsizce kafa karıştırıcı ve uygunsuz bir bilgi kuramına dayanmaktadır. Gerçekçi düzeyde suçun bir hastalık ürünü olduğuna dair kanıt bulunmamakla birlikte mevcut kanıtlar temsili olmayan örneklerle üzerindeki klinik çalışmalara dayanmaktadır. Bir sosyologa göre ise böylesi bir [klinik] model, hukukun göreceliği ya da suçun bir toplumdaki diğerine olağanüstü değişim göstermesi ile uyumsuzdur.

[Bu klinik modelin] zayıf versiyonunu kabul etmenin bile çok önemli sonuçları bulunmaktadır. Suçluları hasta insanlar olarak görmek, bizi bu insanların davranışlarına yükledikleri anlamları ya da davranışlarının arkasında yatan motivasyonları geçersiz kılmaya yöneltmektedir. [Suçlular] istedikleri gibi hareket etmeyi *seçme* onurundan yoksun bırakılmaktadır; bunun yerine kendi kontrolleri dışındaki güçlerin mağdurları olarak görülmektedirler. Onların [özgür iradede] yoksun bırakılmaları sadece insan haysiyetine aykırı değil; aynı zamanda ampirik olarak da savunulamaz. Suçluların sadece çok küçük bir azınlığında söz konusu davranışın, *yetersizlik* (suç davranışına gerçekten engel olamama durumu) ve *acı çekme* gibi hastalık kısıtlarına uyduğu söylenebilir. Fakat uzmanlar, yani doktorlar, en iyiyi bildikleri için (aynı "teşhis" koyarken ve "öngöründe" bulunurken yaptıkları gibi) en iyi tedaviyi de reçeteleyebilmektedirler. Dolayısıyla, psikiyatrik bir iyilikseverlik ve insancıl bir ideoloji altında bizden sosyal kontrolün yeni metotlarını onaylamamız istenmektedir: elektrik şoku, beyin ameliyatı, özel hastanelerde süresiz kapatılma, davranış terapisi ve kimyasal kastrasyon. Hastalık modeli, "örtük çocuk suçluluğu" ve "suçluluk öncesi evre" gibi yanıltıcı kavramlara dayalı olarak hazırlanan önleyici programlara daha bir itibar kazan-

dırmaktadır. “Suçluluk öncesindeki çocuklar,” yani “virüsü taşıyanlar” hakkında bir şeyler yapmalıyız. Liberal reformun retoriği olan tedavi edici medikal modelin daha zayıf versiyonu, çocuk suçlularla ilgilenme noktasında refah modelinin kademeli olarak kanuncu modelin yerini alması şeklinde politika değişikliklerine neden olmuştur. Söz konusu “çocukları kurtaran hareketin” gerçekte başardığı şey ise çocuklara yönelik olan kanunların yetişkinler için suç teşkil etmeyecek fiilleri kapsayacak şekilde genişletilmesi ve çocukları yavaş yavaş yasal korumadan mahrum bırakması olmuştur. Kanuni prosedür yerine, “patoloji” aramak için her şeye burnunu sokan aile mahkemelerimiz bulunmaktadır. Dolayısıyla, suçun klinik modeli, insanı kişisizleştirici ve yanlış olup, potansiyel olarak da tehlikelidir.

Suçun nedenlerinin örf bas edildiği bir diğer yol da İngiliz kriminologların, işlerinin politik bir doğası olduğu gerçeğini kabul etmeyi reddetmeleri şeklinde kendini göstermektedir. *Politik* derken çok geniş anlamda kullanıyorum: ele alıp incelediğimiz bir konu var; çünkü toplum söz konusu kuralları yapmakta, bazı insanlar bu kuralları ihlal etmekte ve bazıları da cezalandırılmaktadır. Güçlü olanlar, sebep oldukları zarar, mağduriyet, istismar, hırsızlık ve yıkımdan dolayı cezalandırılmadıkları gibi bu kişiler açısından söz konusu fiiller de “suç” olarak tanımlanmamaktadır.

Bu konular değerler, politik çekişme ve güç ile yakından ilişkilidir. Kriminologlar, yokmuş gibi yaparak bu savaş alanından geri çekilmişlerdir. Bu da iki görünüm altında yapılmıştır: saf gerçeği ara- mak amacıyla bir sorunun izini süren Tarafsız Bilim İnsanı görünümü ve sistemin sorunsuz bir şekilde işlemesi için çalışan toplum mühendisi olan Devlet Teknisyeni görünümü. Zaman zaman kriminolog İnsani Reformcu olarak da öne atılır ve bu görünüm altında hukuk ve ceza sisteminin en irrasyonel ve barbar yönlerini de kısmen ortadan kaldırmıştır aslında. Fakat yine de belli sorunları dışarıda bırakan politik bir korkaklık kendini göstermektedir. Örneğin, ceza kanunun dışında kalan alan ile ilgilenmek halen reddedilmektedir. Sadece davranışsal araştırma yapmak (neden insanlar yasaları ihlal eder?) her şeyden önce neden bu yasalara sahip olduğumuz ve bu yasaların nasıl uygulandığına ilişkin sorular sormaktan daha kolaydır. İki belirli alanı ele alalım: şiddet ve beyaz yaka suçu. Kriminologlar, şiddetin

nedenlerini araştırırken birçok farklı türde bulunan ideolojik çatışmalarla (ırk, sınıf, ulusal, dini) ilişkili bulunan şiddet sorunlarını yeterince iyi anlamamışlardır. Kamu için ise “şiddet sorunu” kriminoloğun ölçüsüzce ilgisini yönlendirdiği cezaevi ve psikiyatrik hastanelerde bulunan yüzlerce katili içerdiği gibi öğrenci militanlarını, [İngiltere’de 1970-1972 yılları arasında birçok bombalı saldırıdan sorumlu anarşist grup olan] Angry Brigade grubunu, Kuzey İrlanda sorununu, işçi sendikasının protesto gösterisini de içermektedir. Bu alanlar çalışması zor alanlardır ve rastlantısal olarak bazı suçluların “kriminal” bazılarının ise “politik” olarak gruplandırılmasıyla çözülemez. Bu sorunlar karşısında kriminologlar ya doğrudan kendi geleceksel modelleri ile sonuca ulaşmaya çalışmışlardır (örneğin militanların “çözümlememiş otorite problemleri” olduğunu belirterek) ya da bu sorunların siyaset bilimcisinin ilgi alanına girdiğini söyleyerek tartışmadan tamamıyla çekilmişlerdir.

Kriminologların çok uzun zamandır teorik olarak yaklaştıkları fakat gerçekte ciddi bir şekilde ele almadıkları diğer bir alan da beyaz yaka ya da “saygıdeğer” suçlar: vergi kaçırma, hileli reklam, yerel yetkili memurların yozlaşması, dev şirketlerin şaibeli işleri, ilaç şirketlerinin kanunu ihlal etmeleri gibi. Güvenilir şekilde yapılan her değerlendirme şunu göstermiştir: bu suçların neden olduğu finansal kayıp ve kamuya verdiği zararlar ‘sıradan’ suçlarınkinden çok daha fazladır; fakat bizler bu gerçeğe yüzleşemeyecek kadar korkağız. Ve de önceden kullandığımız açıklayıcı modeller de bu suçları açıklama noktasında kesinlikle işe yaramayacaktır. Watergate skandalına ya da yerel politik yozlaşma davalarına karışan kişiler sadece koşulsuz olarak dışa dönük insanlar mıydı? Bu kişiler kişilik sorunu mu yaşıyorlardı? Ya da suç alt kültürüne mi karışmışlardı? Kriminologlar neden onlara kendi dolduracakları test formları vermekle meşgul değiller ya da annelerinin “zalim, pasif ya da ihmalkâr” olup olmadığını anlamaya çalışmakla meşgul değiller?

[Politik] korkaklığın daha dar bir başka şekli daha bulunmaktadır: merkezi hükümetin ülkedeki araştırma faaliyetleri üzerindeki kontrolü karşısındaki korkaklık. Amerika Birleşik Devletleri ya da İskandinavya’da bulunan kriminologların çok azı İngiliz İç İşleri Bakanlığı’nın kriminolojik araştırmalar üzerinde sahip olduğu hâkimi-

yete müsamaha gösterebilirlerdi. Cezaevleri, polis ya da sistem içerisindeki her hangi bir yere erişim son derece sınırlı ve ayrıca [elde edilen verilerin] yayınlanması da Devlet Sırları Yasası ile sınırlandırılmaktadır. Dolayısıyla ülkedeki kriminolojik araştırmaların çoğunun İçişleri Bakanlığı'nın (suç sorununu pek de aydınlatmayan ve anlaşılması zor teknik raporların hazırlanmasında uzmanlaşan) kendi araştırma birimi tarafından "ev araştırması" şeklinde yapıldığı ilginç bir durumla karşı karşıyayız. Geri kalan diğer araştırmaların çoğunluğu da yine İçişleri Bakanlığı tarafından finanse edilmekte, desteklenmekte ya da kontrol edilmektedir.

Yapılan araştırmaların çoğunluğunun "kurumlar tarafından belirleniyor" olması kriminoloji alanında ciddi oranda bozulmaya neden olmaktadır. Çocuk felcinin nedenleri üzerinde araştırma yapmak amacıyla Tıbbi Araştırma Kurulu'ndan kaynak almak ayrı bir konudur: çocuk felcinin kökünü kurutma amacı kanıksanır ve de test tüpleri içindeki virüs konu hakkında hiçbir şey hissetmemektedir. Fakat söz konusu olan şey suçun nedenlerinin araştırılması ise bazı amaçlar doğal karşılanamaz; ayrıca sadece sorunun kökünü kurutmak amacıyla konuyu ele alan ıslah edici yaklaşım, sorunu anlamayı sistematik olarak engellemektedir. Eğer insan bir obje olarak ele alınırsa, suçun nedenlerine ilişkin yürütülen "kurumlar tarafından belirlenen" araştırma bir anlamda savunulabilir; fakat aksi halde bu yaklaşım hemen olmasa da zaman içerisinde bir bozulmaya neden olacaktır.

Kriminolojinin üzerinde durduğum üç yetersizliği şunlardan kaynaklanmaktadır: psikolojik yanlılık, klinik model ve politik korkaklık. Fakat kendi koşulları içerisinde bile kriminoloji kendinden beklenileni gerçekleştirememiştir. Sofistike teorik yaklaşımlar arayan biz sosyal bilimcilere göre İngiliz kriminolojisi ümitsiz bir şekilde çağdışı kalmış ve kendi tarihi içinde sıkışmıştır. Her gün medyanın suç hakkında histerik ve taraflı yayınlarına maruz kalan halka göre ise kriminolog sadece başka bir iyi kalpli yardımseverdir. Ve eğer halk bizim literatürümüze *baksaydı*, onu kuru, jargonla dolu, teknik ve de önem ve öncelikten yoksun bulurdu. Son olarak başladığım noktaya yani kriminologun suç dünyası ile olan bağlantısının gittikçe daha çok zayıfladığı noktasına gelirse: suç oranları artmakta, mahkemeler dolmakta, cezaevleri bir krizden başka bir krize geçmektedir.

Bizler bizden bekleneni yerine getiremedik çünkü sorunun doğasını anlamadık—ya da daha doğru söylemek gerekirse—anlamamış *gibi* yaptık. Bataklığı nasıl kurutacağımızı düşünmeden önce sineğin fizyolojisini keşfetmek zorunda değiliz.